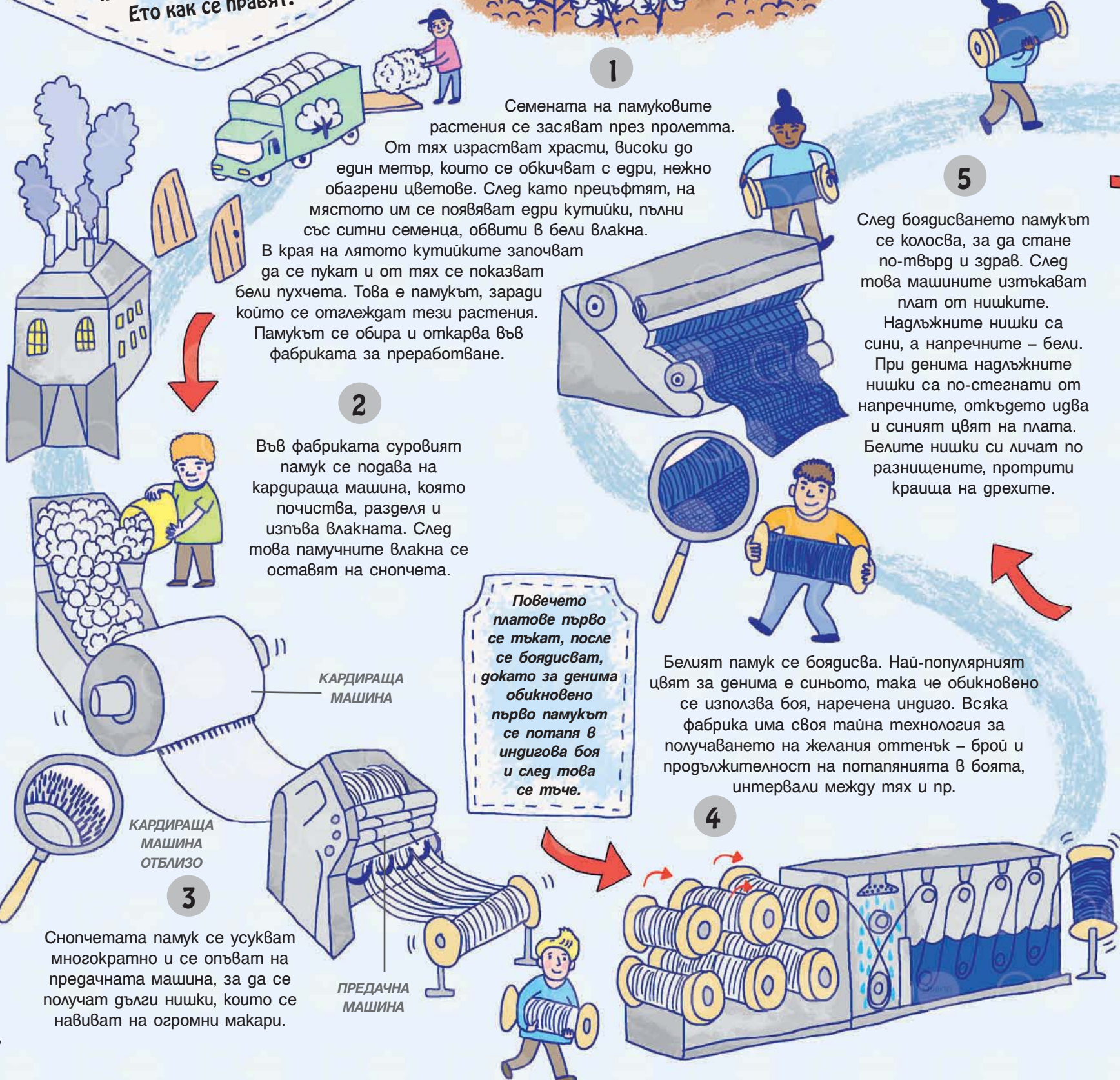

Откъде идват дрехите?

Пътят на дънките

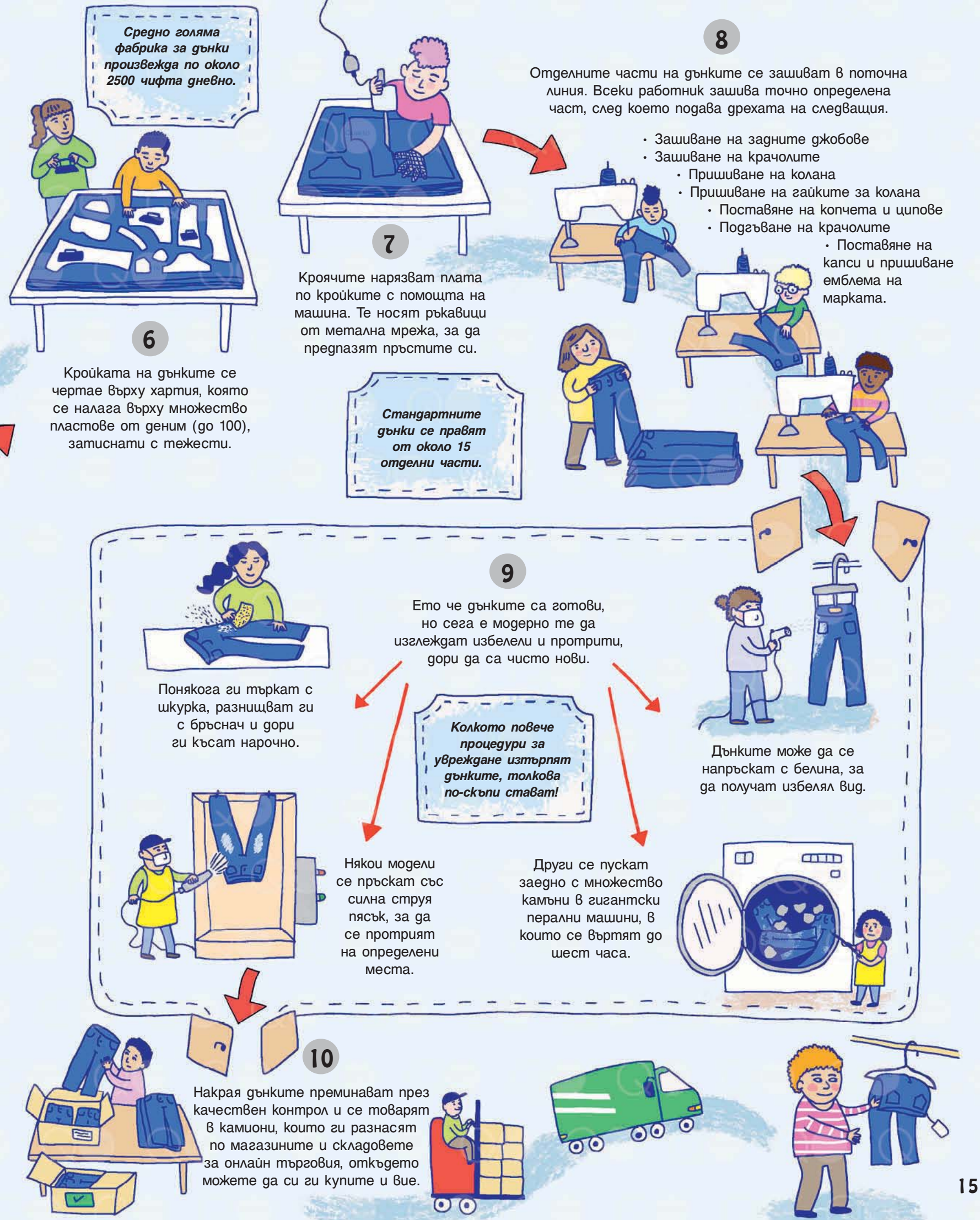
Дънките, каквито ги познаваме днес, са създадени от Леви Штраус през 1850 г. Оттогава начинът им на произвеждане не се е променил много. Ето как се правят.

Повечето платове първо се тъкат, после се боядисват, докато за денима обикновено първо памукът се потапя в индигова боя и след това се тъче.

Белият памук се боядисва. Най-популярният цвят за денима е синьото, така че обикновено се използва боя, наречена индиго. Всяка фабрика има своя тайна технология за получаването на желания отънък – брой и продължителност на потапянията в боята, интервали между тях и пр.

Дънките се правят от твърд памучен плат, наречен деним. Започнали да го произвеждат във Франция, в град на име Ним. Оттам и названието му: de Nimes, или деним.

Безсмъртното СТЪКЛО

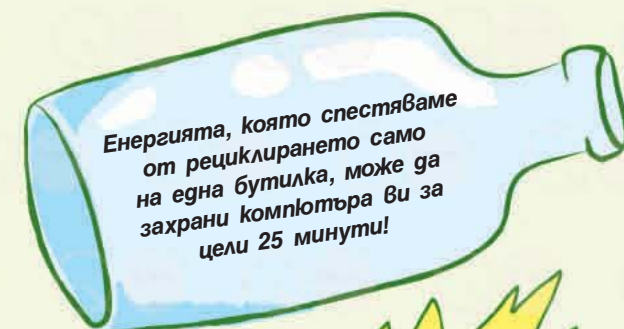
Пътят на една бутилка

Всяка стъклена бутилка, която върнете, може да се използва за изработването на нова. Рециклирането спестява суровини, енергия и пари. Ето как става това:

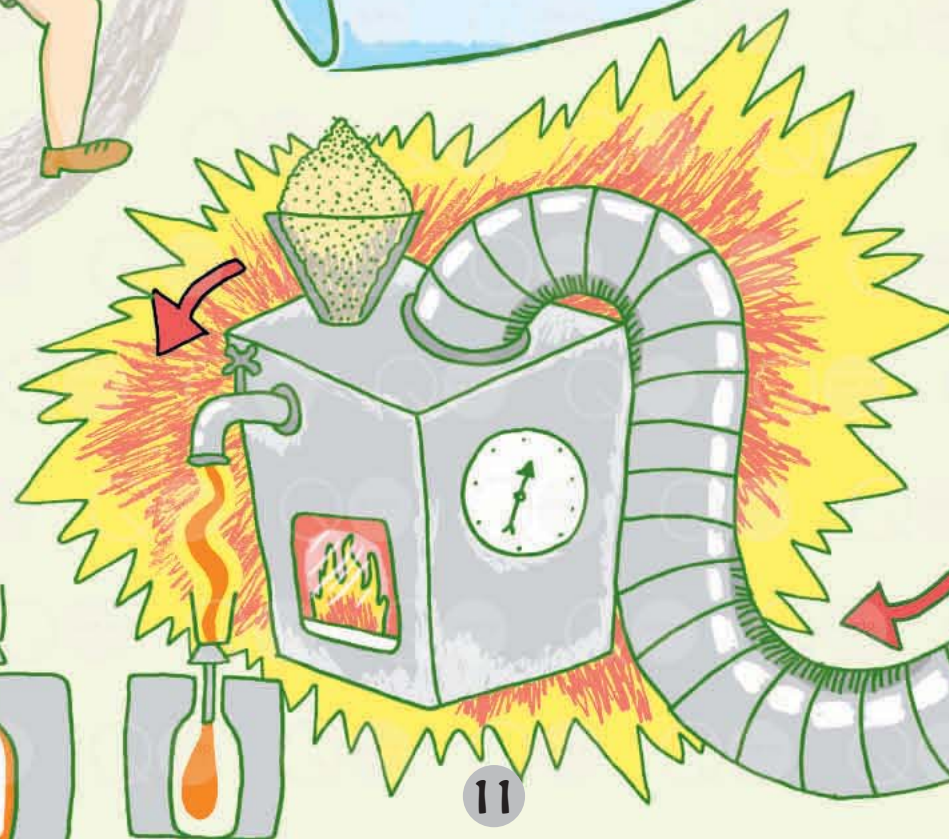

1

Сметовозващият камион събира отпазците и ги откарва в станция или завод за преработване на смет. Там стъклото, металът, хартията и пластмасата се разделят.

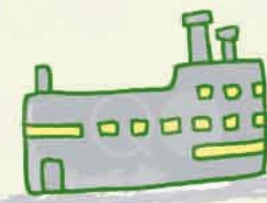

Енергията, която спестяваме от рециклирането само на една бутилка, може да захрана компютъра ви за цели 25 минути!

11

В стъклозавода се смесват кварцов пясък, калцинирана сода и негасена вар. Това са основните съставки, от които се произвежда стъкло. Сместа се стопява в пещ при температура около 1500°C, като се добавят и стъклените трошки. Това намалява количеството топлина, нужно да се разтопят съставките на стъклото.

2

В завода за рециклиране отделеното стъкло се изсипва върху конвейер.

3

В някои заводи стъклото се измива, за да се отстранят остатъците от храна и мухъл.

4

Стъклото преминава под мощни магнити, които изтеглят всякакви парчета метал – консерви, капачки и др.

7

Силна „прахосмукачка“ изсмуква всички гребни предмети, като етикети, тапи, прах, парчета пластмаса и хартия.

6

Стъклото се изсушава с горещ въздух, докато по него не остане и капка влага. Хартиените етикети пагат.

5

Работниците сортират стъклата на ръка, като отстраняват други предмети и най-мръсните шишета.

8

След това специални устройства сканират цвета на стъклата с лазерни камери и със силни струи въздух ги разделят на три групи в различни контейнери.

9

Стъклените отпазци се разделят на три групи: бяло (прозрачно), зелено и стъкло с кехлибарен (кафяв) цвят, тъй като цветът на стъклото не може да бъде променен.

10

Стъклото се натрошава на малки парченца, наречени трошки, които се изкупуват от производителите на стъкло.

За стопяването на стъклените трошки е необходима по-ниска температура, отколкото за производството на ново стъкло. Ето защо при рециклирането на стъклото се изразходват 40% по-малко енергия.

Около половината стъклені опаковки във Великобритания са рециклирани.

Не всички стъклені изделия са подходящи за рециклиране. Някои видове, като стъклените съдове за готвене и прозрачното стъкло, се изработват по различен начин. Ако такива стъкла са попаднали върху конвейера, те се откриват с лазерни камери и се отделят със силни струи въздух.

13

След като изстинаат, бутилките се продават на заводи за напитки. Там те се пълнят, запечатват и откарват в магазините, за да можете вие да си ги купите, и след като използвате, отново да ги предадете за рециклиране.

12

Горещо течено стъкло от пещта се налива в калъп. В стъклото се вдухва въздух. Получената куха стъклена форма се поставя в друг калъп. В него отново се вдухва въздух, докато се оформи бутилка. Конвейер отвежда готовите бутылки в специална пещ, където те се охлаждат бавно. Ако се изстуди бързо, стъклото ще се счути.

Невидимото движение на милионите

Пътят на парите

Милиарди пари по света постоянно сменят собствениците си и се движат от едно място на друго, без дори да бъдат докосвани. Да видим как човечеството стигна дотук.

1

Още преди хиляди години хората разбрали, че един човек не може сам да произведе всичко, от което се нуждае – храна, облекло, сечива. Това, което човек не можел сам да си произведе, трябвало да закупи от онзи, който го произвеждал. Отначало хората разменяли стоки, например крава за някой инструмент. Това се нарича бартер (натурална размяна). Но какво да прави човек, ако има крава, трябва му платно, а човекът, който има платно, е готов да го замени само за жито? Така възникнали обменните средства, наречени пари.

2

Хората започнали да изразяват стойността на стоките в пари и да разменят пари срещу нужните им стоки. На различни места по света дълго време за пари се използвали различни предмети – раковини, бравчи, кожи, жито, какаови зърна... Но това било доста неудобно, затова стоковите пари след време били заменени с монети от злато и сребро. Тези метали били ценени от всички и достатъчно меки, за да се обработват лесно.

3

Металните монети били тежки, затова хората започнали да ги оставят на търговците на злато, които им издавали разписка. Ако имате разписка за пет сребърни монети, можете да я замените за нещо, което струва също толкова. Така се появили книжните пари (банкнотите).

4

Търговците на злато се превърнали в банки, които се грижели за парите на другите хора. Клиентите теглели парите си, когато им били нужни, или внасяли още. Тези транзакции (движения на парите) били описвани в специални счетоводни книжки.

Британската парична единица се нарича паунд. Наименованието произлиза от британска мярка за тегло паунд, равняваща на около 450 грама, тъй като първоначално банкнотата от един паунд се равнявала на 450 грама сребро.

5

В наши дни счетоводните книги са заменени от сложни компютърни системи. Вече няма нужда да виждате златото и среброто, които числата върху банкнотите символизират. Няма нужда да виждате даже хартиените пари. Вече можете да прехвърляте пари по електронен път. Да видим как става това.

Магазините, работодателите и дори правителствата използват електронно банкиране, за да прехвърлят всеки ден различни суми левове, евро, долари... Смята се, че едва 8% от световните валути съществуват физически (в брой).

10 Петък

Майка ви купува нови обувки от интернет магазин. Тя въвежда данните на картата си, а компютърната система се свързва с банката и съобщава, че майка ви желае да преведе определена сума от банковата си сметка към банковата сметка на магазина. От получената заплата майка ви вече е похарчила над 100 лева, повечето по електронен път.

9 Четвъртък

Двамата с майка ви отивате на пазар и тя плаща с картата си. Сметката е 30 лева. Компютърната система на магазина се свързва с компютърната система на банката и съответната сума се прехвърля от сметката на майка ви в сметката на магазина.

6 Понеделник

Майка ви ходи на работа всеки ден. В края на месеца банката на работодателя ѝ съобщава на нейната банка, че ѝ е платила. Балансът (количеството пари) в банковата сметка на майка ви се увеличава, а този на работодателя ѝ намалява със съответната сума. В целия този процес обаче не се разменят банкноти и монети. Нарича се електронен банков трансфер.

7 Вторник

Майка ви трябва да плати някаква сметка – да кажем, за електричеството. Електроснабдителната компания информира банката каква сума дължи майка ви, а банката от своя страна осъществява превод (трансфер). Балансът на сметката на майка ви намалява, а този на електроснабдителната компания се увеличава.

8 Сряда

Майка ви трябва да плати 20 лева за участието ви в спортния клуб. Клубът изисква плащане в брой. Майка ви намира банкомат (АТМ) и поставя вътре банковата си карта. Машината прочита магнитната лента (или чипа). Щом въведе правилния ПИН код, майка ви получава достъп до компютърната система на банката си. Банката записва (осчетоводява) сумата, която майка ви е изтегляла в брой.

